

SPECIALE EDITIE

**Indigenous
Liberation Day**
12 oktober 2022

Indigenous Liberation Day
Mapu ceremonie met Sherlien Sanches (voorzitter Aralez)

**Wasjikwa magazine
Speciale editie
Indigenous
Liberation Day
12 oktober 2022**

samenwerkingspartners:

**PAKHUIS
DE ZWIJGER**

**stimulerings
fonds
creatieve
industrie**

NieuwWij
verbindt de verschillen

Colofon

Uitgave door Stichting Wasjikwa i.s.m.
Stichting Aralez Amsterdam, Nederland

Redactie:

Leander Vermaning

Martha Sabajo

Chautuileo Tranamil

Max de Ploeg

Chris de Ploeg

Met dank aan:

Stimuleringsfonds creatieve industrie,
Chief Dada, Esther Stanford-Xosei,
Noor Blokhuis, Cameahwait Cameahwait,
Roberto Callisaya, Oscar Brak (foto's
Indigenous Liberation Day), foto Leander: Lisa
Kroese, foto Martha: Alisha van Meer en
Jeroen Sikkema (grafische vormgeving)

Contact:

E: wasjikwa@gmail.com
T: 06 45 57 57 88

Inhoudsopgave

pagina 9 **Voorwoord** door Chautuileo Tranamil, Max de Ploeg en Leander Vermaning

pagina 11

Interview: Chief Dada

'Sunada!': Chief Dada's strijd tegen kolonialisme
en voor de Amazone
door Chris de Ploeg

pagina 15

Interview: Esther Stanford-Xosei

Zonder Inheemse bevrijding, geen Afrikaanse bevrijding
Over dapperheid, het onbekende en moederschap
door Chautuileo Tranamil

pagina 19

Interview: Noor Blokhuis

'We zijn richting een ramp aan het rennen'
door Leander Vermaning

pagina 27

Interview: Cameahwait

Het sprookje van Columbus: de mythe van de 'Ontdekking'
Door Leander Vermaning

pagina 33

Interview: Roberto Callisaya Hilara

'De cultuur en wortels mogen niet vergeten worden,
dat is de ziel van de bevolking'
Door Leander Vermaning

pagina 38

Column: Martha Sabajo,
voorzitter Stichting Wasjikwa

Indigenous Liberation Day protestmars

Voorwoord

12 oktober 1492-2022: Indigenous Liberation Day

Door de redactie: Max de Ploeg, Chautuileo Tranamil en Leander Vermaning

Op het moment dat Columbus voet aan wal zette, introduceerde de "Beschaving des Doods" zich aan de oorspronkelijke bewoners van Abya Yala wat we nu kennen als de America's. Ze kwamen met grote boten aan. De vlag van de natiestaten wapperde hoog, zodat de kroon goed zichtbaar was. Het kruis, als teken van het Christendom was meegenomen en de barbaarse ideologie, verkondigd door de nonnen en priesters, zouden vanaf dat moment Abya Yala in gijzeling nemen. In Europa kwamen witte vrouwen al op de brandstapel te liggen vanwege vervolgingen vanuit de Kerk. Het was complete overgave of de dood. Eenmaal aangekomen bij Abya Yala was het niet veel anders. Mishandelingen, verminkingen, en moorden waren een integraal onderdeel van overheersen, koloniseren en ontnemen van de ziel, van het land en het leven.

Vrouwen en meisjes werden verkracht, kinderen werden meegenomen voor de Human Zoo's en in veel gevallen werden de voorouders simpelweg vermoord, omdat ze in verzet kwamen. De kolonist trof geen mens aan, maar een wezen zonder ziel en zonder de ware religie. Hier komt de discriminerende term 'indiaan' vandaan en de huidige verwarring hoe wij onszelf moeten noemen, inheems, native, aboriginal? De nasleep van kolonisatie is intergenerationeel. Er heeft eeuwenlang onvoorstelbaar veel leed plaatsgevonden en de pijn dragen wij nog steeds met ons mee. De reden waarom wij als diaspora hier nu zijn komt door het nietsontziende roofgedrag van de voormalige kolonist die in opdracht van de Koning ging heersen met in zijn kielzog de multinationals. En nu wonen we hier, spreken we Nederlands en verliezen we de taal die onze voorouders spraken.

Voor ons is deze geschiedenis onderdeel van onze identiteit. Het verklaart de leegte, de identiteitsverwarring en andere gevoelens van ontworteling die we onverhoopt als moeder en vader doorgeven. Onze diepe wens voor bevrijding van alles wat onze voorouders is aangedaan start met erkenning. We willen niet enkel herdenken. Maar juist de strijd voortzetten voor bevrijding. Als het onweert zeggen Mapuches: "luister, onze voorouders zijn nog steeds in strijd met de kolonisten in de Sky World. Wij kunnen niet achterblijven. Wat is de strijd van vandaag?"

Het vraagt vanuit ons dezelfde toewijding die onze voorouders hadden. Om niet zelf in vergetelheid te raken, maar juist de pijn op te zoeken en te kunnen erkennen wat is er gebeurd. Enkel dan kunnen we helen en toewerken naar herstel. Daarnaast staat Indigenous Liberation voor een zoektocht naar onze identiteit, als mens, als familie en als gemeenschap. Wat is behouden gebleven en hoe kunnen we zorgen dat we de weg naar bevrijding zo breed en toegankelijk maken, zodat eenieder kan meelopen? Vandaar dat we vanuit een andere energie bewegen. Niet enkel tegen het heersende systeem, maar vanuit waarden waarmee we het systeem het best kunnen omkantelen.

Indigenous Liberation staat voor verantwoordelijkheid, solidariteit en wederkerigheid. Zonder verantwoordelijkheid bestaat er geen wederkerigheid, en zonder wederkerigheid zal er nooit solidariteit bestaan. 80% van de wereld's biodiversiteit wordt beschermd door inheemse volkeren. Maar we zijn nu nog maar met slechts 5% over. Elke dag worden we nog steeds opgejaagd en vermoord om waar wij voor staan en wat wij beschermen. En dat is voor Moeder Aarde. Moeder Aarde laat zien dat ze moe is. Juist daarom zijn mensen als Chief Dada belangrijk om te steunen in zijn strijd. Zelfs in Nederland heeft hij politiebescherming nodig. Zo onwerkelijk omdat hij niets anders doet dan bomen beschermen, een taak die de Chief onverschrokken en strijdlustig uitvoert en waarbij hij ons oproept om ook verantwoordelijkheid te nemen voor de bescherming van de Amazone.

Voor ons is Indigenous Liberation day de dag dat we onze krachten energetisch bundelen samen met andere organisaties. Aralez organiseert sinds 2019 Indigenous Liberation Day en elk jaar komen er meer samenwerkingspartners bij. Dat zijn grassroots organisaties, maar ook milieubeschermers en mensen die zich met hun expertise maar vooral zich met hun hart en ziel inzetten voor de omkanteling in ons wereldbeeld. Cameahwait heeft als missie om de beladen geschiedenis van de inheemse volkeren van de Amerika's te ontdoen van de heersende propaganda. Hij schetst in zijn lezing een pijnlijk beeld over de oorsprong van Ontdekking en de gevolgen die tot nu toe nog aanwijsbaar zijn. Esther Stanford-Xosei - ze noemt zichzelf een 'guerilla lawyer' - was één van de belangrijke sprekers tijdens het avondprogramma van Liberation Day en tevens vervulde zij de rol van aanklager tijdens het 1492 People's Tribunal, waar zij de Kerk aanklaagde voor misdaden tegen de inheemse gemeenschap. Roberto Callisaya, cultuurdrager van de Amayra uit Bolivia, is al 30 jaar bezig om te strijden voor het voortbestaan van zijn cultuur en ziet het als zijn plicht om op de zwarte dag van 12 oktober 1492 zichtbaar te zijn. Vanuit Milieudefensie ondersteunt Noor Blokhuis vanaf het begin Indigenous Liberation Day, zij voelt door haar betrokkenheid steeds meer de noodzaak om op te komen voor de zichtbaarheid en erkenning van inheemse volkeren binnen de klimaatbeweging. In deze editie van Wasjikwa Magazine blikken wij terug op afgelopen Indigenous Liberation Day samen met deze sleutelfiguren. In hun verhalen wordt het langzamerhand duidelijk waarom wij 12 oktober niet zien als feestdag maar als bevrijdingsdag.

Wij danken Stimuleringsfonds Creatieve Industrie van harte voor hun financiële bijdrage voor het totstandkomen van deze Wasjikwa Magazine over Indigenous Liberation Day. Wasjikwa is Stichting Aralez dankbaar voor de redactie, in het bijzonder Max de Ploeg en Chautuileo Tranamil. Zij zetten zich op vele vlakken in om te strijden voor de zichtbaarheid van inheemse volkeren en dat doen zij voortdurend met groot enthousiasme. Tenslotte richten wij ook namens Aralez een dankwoord aan alle samenwerkingspartners voor deze editie van Indigenous Liberation Day: Mabikas Foundation, Milieudefensie, NieuwWij, Free West Papua Campaign, De Amerikaanse Holocaust, Arts of Resistance en Pakhuis de Zwijger.

Interview:

Chief Dada

**'Sunada!': Chief Dada's strijd
tegen kolonialisme en voor de Amazone**

door Chris de Ploeg

"Sunada!," roept Chief Dada uit volle borst, vuist opgeheven, voor een volle zaal bij het Indigenous Liberation Festival in pakhuis de Zwijger. 'Dat betekent dat we strijders zijn,' zo legt de Inheemse leider uit, die in naam van zijn volk, met 226 dorpen en 28.000 mensen, het Amazone-gebied verdedigd in de Staat Pará, Brazilië. Het zijn geen loze woorden. Sinds 2012 zijn er in Brazilië 342 landbeschermers vermoord, meer dan in elk ander land ter wereld. Dada zelf is meermaals gemarteld, zijn huis afgebrand en zijn honden vermoord. Sinds 2006 komt hij nergens meer zonder politiebescherming, zelfs in Amsterdam. 'Het weerhoudt me er niet van om te blijven strijden,' zegt de leider vastberaden. "Het maakt me alleen sterker."

Chief Dada

Het geweld tegen Inheemse volkeren in Brazilië is geen nieuw fenomeen. Miljoenen oorspronkelijke bewoners werden over de eeuwen heen uitgemoord door een combinatie van slavernij, uithongering, oorlog en ziekten. Zo vestigde ook de Nederlandse West-Indische Compagnie zich in Noord-Brazilië, nadat een groot deel van de lokale bevolking al was uitgemoord, om vervolgens rijk te worden op de trans-atlantische slavenhandel. Deze geschiedenis is nog steeds terug te zien in de socio-economische map van Brazilië: het Zuiden bestaat voor het merendeel uit witte Brazilianen die relatief goed verdienen en het Noorden uit afro-Brazilianen die geteisterd worden door armoede.

Alleen in de Amazone-gebieden zijn nog grotere hoeveelheden oorspronkelijke bewoners te vinden, waar ook de grootste biodiversiteit van Brazilië behouden is gebleven. Dat is geen toeval. Wereldwijd representeren Inheemse volkeren 5 procent van de wereldbevolking, maar beschermen tegelijkertijd 80 procent van de planetaire biodiversiteit. 'We zijn beschermers van het bos,' vertelt de chieft. 'Je kunt de stem van de Amazone horen in de kreten die wij inheemse mensen elke dag moeten uitroepen.'

Toch is hier weinig aandacht voor. Nog geen halve procent van de globale financiering voor milieubescherming gaat naar Inheemse volkeren, die het onderspit delven tegenover campagnes over ijsberen en panda's. 'Er worden grote films gemaakt over dieren en bomen,' zo confronteert de chieft Dada de zaal, 'maar niet over de Inheemse mensen die deze dieren, bomen, rivieren en bossen beschermen.' Stichting Aralez startte daarom een 80/20 campagne tijdens het Indigenous Liberation Festival, waarbij 80 procent van de opbrengsten worden gedoneerd aan Inheemse frontlinie groepen, in dit geval Chieft Dada en zijn gemeenschap. Het is een statement aan de wereldwijde klimaatbeweging, die 80/20 de norm zou moeten maken.

Indigenous Liberation Day protestmars

De mainstream milieu framing - waarbij mensen het probleem zijn en milieu conservatie de oplossing - heeft serieuze gevolgen. Een van de grootste groene NGO's, het Wereld Natuur Fonds, is schuldig bevonden aan marteling en moord tegen Inheemse volkeren in India, Nepal en de Congo Basin, om hen van hun land te verdrijven in naam van milieu-conservatie. Er bestaan verscheidene initiatieven die zelfs de helft van de aarde mens-vrij willen maken. Maar 'de mensheid' zelf is nooit het probleem geweest. Een wereldwijde samenwerking van 12 onderzoeksinstituten onderzocht 12,000 jaar menselijk landbeheer en kwamen tot de conclusie dat "de toe-eigening, kolonisatie en intensificatie van landgebruik dat voorheen duurzaam werd beheerd, de belangrijkste oorzaak is van de huidige biodiversiteitscrisis."

In het Maró-gebied van Chief Dada kwam het kolonialisme-gevaar relatief laat. Zijn Borari-gemeenschap leefde in vrede en in harmonie met de Amazone tot de houtbedrijven uit Zuid-Brazilië in de jaren 90' hun intocht maakten, gevolgd door de mijnbouw en de sojaplantages. "Dit is de kanker die de Amazone langzaam vermoord," stelt de chieft.

Nu patrouilleert Dada samen met zijn broeders en zusters de rivieren en bossen van de Amazone, om illegale boskap tegen te gaan. Samen stopten ze al acht rurale kadasters, pogingen van grootgrondbezitters om de Amazone in privaat bezit te brengen. Zij krijgen hulp van de Nederlandse vrijwilligersorganisatie Forrest Forces, die onder andere GPS-apparatuur en drones levert. "Deze apparatuur draagt alleen bij aan het werk van de bosbewakers," benadrukt Dada. "Wij zijn degenen die de ontbossing tegen houden omdat we het land bewaken."

Forrest Forces is een van de weinige organisaties die wél het leiderschap van Inheemse volkeren accepteert in de strijd tegen klimaatcatastrofe en ecocide. Het is duidelijk dat Chief Dada meer van ons allemaal verwacht. "De strijd voor de verdediging van de Amazone is onze verantwoordelijkheid, als inheemse bevolking," vertelt Dada. "Maar ook van ieder van jullie, want de Amazone is een huis, het huis van iedereen, en de aarde is onze moeder."

De verantwoordelijkheid van Nederland is tastbaar. De meerderheid van de grootste Nederlandse banken, pensioenfondsen en verzekeringsbedrijven hebben investeringen in bedrijven die profijt halen uit de vernietiging van de Amazone. Nederland is de grootste afnemer binnen Europa van Braziliaanse soja, dat primair wordt gebruikt als veevoer voor varken, kippen en koeien in de Nederlandse vee-industrie. Ook de Nederlandse overheid is medeplichtig, onder andere door het sluiten van handelsverdragen met het moorddadige Bolsonaro regime.

De ontbossing en de moorden in Brazilië kwamen in een stroomversnelling met de verkiezing van de extreemrechtse leider Jair Bolsonaro in 2018. Met zijn achterban in het relatief witte en rijke Zuid-Brazilië, verklaarde Bolsonaro openlijk de oorlog tegen Inheemse volkeren en de Amazone. Zo stelde Bolsonaro in 1999: "Het is jammer dat de Braziliaanse cavalerie niet zo efficiënt is geweest als de Amerikanen, die de Indianen hebben uitgeroeid."

Het waren de Amerikanen die Bolsonaro aan de macht hielpen, door samen te werken de Braziliaanse operatie Lava Jato, een politieke heksenjacht tegen de meeste populaire presidentskandidaat Lula de Silva. Lula werd onterecht gevangen gezet voor corruptie om te voorkomen dat hij zich in 2018 verkiesbaar kon stellen, zo blijkt uit interne communicaties die zijn gepubliceerd door The Intercept. Volgens het hoofd van Operatie Lava Jato Deltan Dallagnol was de gevangenzetting van Lula een 'gift van de CIA.'

De Amerikaanse coup tegen Lula's Partido dos Trabalhadores (Arbeiderspartij) was niet de eerste of de laatste. Een studie in Harvard Review of Latin America telde in 2005 al 51 succesvolle coups in de regio door de Verenigde Staten,

vaak met catastrofale gevolgen voor de Inheemse bevolking. Zo werd na de coup in Guatemala (1954) een genocide gepleegd tegen de Mayanen, met 200.000 doden tot gevolg. De Braziliaanse militaire dictatuur regeerde tot 1985 en maakte zich schuldig aan genocide, marteling, slavernij en verkrachting tegen Inheemse volkeren. Bolsonaro beroept zich trots op deze geschiedenis.

Na de onthullingen van The Intercept over Lava Jato werd Lula vrijgelaten en won hij de Braziliaanse verkiezingen in oktober 2022. Het is een hoopvolle stap voor de wereld. Onder Lula's presidentschap daalde tussen 2003 en 2010 de ontbossing graad in de Braziliaanse Amazone met 70 procent,

onder andere door strenge regelgeving. Hij voerde in 2022 expliciet campagne op Inheems rechten en tegen de ontbossing van de Amazone.

Toch zijn de gevaren voor Chief Dada en de Borari-gemeenschap nog lang niet geweken. De Pará staat van Brazilië wordt niet voor niets gezien als het 'wilde westen,' waar ontbossing wordt gedreven door een samensmelting van grote bedrijven, landeigenaren en georganiseerde misdaad. Anti-Inheemse stemmen zijn nog steeds vertegenwoordigd in het Braziliaanse parlement en internationale handelsketens blijven grote druk zetten op Soja-productie, mijnbouw en houtkap. "Ons land is niet te koop," is Dada's boodschap aan deze bedrijven.

Als Dada spreekt, vloeit een kalmte en vastberadenheid uit zijn stem, ongemoeid door de gevaren die op zijn pad komen. "Mijn grootste geluk is om te mogen strijden om het bos te verdedigen," stelt de chieft. "We zijn zeker van onze overwinning, de vruchten van onze strijd en onze eenheid." Dada tuurt de zaal in als de vertaler zijn laatste woorden uitspreekt, voordat zijn vuist in de lucht gaat. 'Sunada!', luidt de kreet van de Amazone. 'Sunada!' roept de zaal terug.

Interview: Esther Stanford-Xosei

Zonder Inheemse bevrijding,
geen Afrikaanse bevrijding
Over dapperheid, het onbekende en moederschap

door Chautuileo Tranamil

Esther Stanford-Xosei is een dekoloniaal Pan-Afrikanist, jurisconsult, Reparationist, Community Advocaat, aangesloten bij de Pan-Afrikan Reparations Coalition in Europe, Stop the Maangamizi Campagne, Global Afrikan People's Parliament, International Network of Scholars & Activists for Afrikan Reparations, Extinction Rebellion Internationalist Solidarity Network.

Ik stel mezelf voor. En ik vraag haar om zichzelf voor te stellen. Laten we meteen beginnen zegt ze. We hebben allen kolonisatie meegemaakt die onze verbinding met het voorouderlijke heeft beschadigd. Ondanks kolonisatie is er een notie van

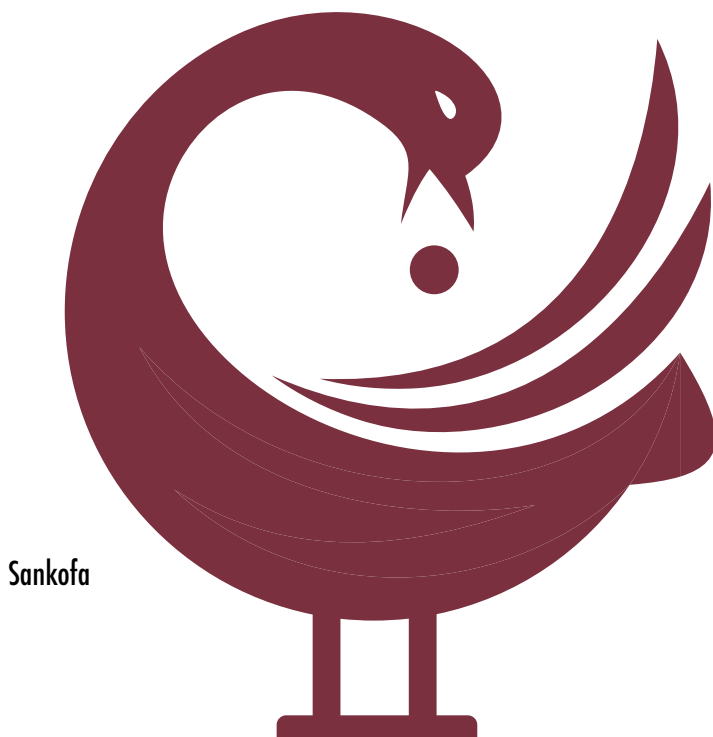

Esther Stanford-Xosei

toebehoren, afkomst en voorouders. Ze vertelt mij dat ze is geboren in Engeland maar ze ziet zichzelf als een Pan-Africanist. "Ik heb een DNA test gedaan, vertelde ze. Wat blijkt, geen enkele land waar mijn ouders zijn geboren kwam naar voren. Ik denk dat ik nooit in staat zou zijn om vanuit een volledigheid te kunnen vertellen wie ik ben en waar ik vandaan kom." Enkel door orale geschiedenis weet ze via haar moeder dat haar familie uit Ghana, West-Afrika komt.

Ik herken wat ze zegt. Het vraagt dapperheid om in een onbekende wereld te stappen voor het teruggeven van iets, maar wat is dit dan? Ikzelf weet ook niet alles. Inheemse diaspora hebben niet altijd de taal meegekregen. Hoe iets te reclaimen als je deze niet kent? Ik wil deze vraag graag aan haar stellen en ik hoef mijn zin amper af te maken. Ze snapt mij en ze begint met het stellen dat onze gehele identiteit niet los te zien is van hoe wij een gemeenschap verbeelden. Een natie is een verbeelde gemeenschap waarbij wij begrenzingen construeren. "Ik heb het Afrikaanse gedachtegoed, kennissystemen mijzelf moeten aanleren. In de Akan-traditie van West-Afrika kennen we Sankofa: een vogel waarvan het hoofd de ene kant opgaat en het lichaam een andere kant op. Het toont dat we naar achteren kijken om vooruit te gaan om de aspecten van onszelf te herontdekken. Dus we moeten betrokken zijn bij het bestuderen van onze identiteiten, culturen, talen en kosmologie. Alles is te leren". Vooral het laatste maakt indruk op mij. Alles is te leren maar het is wel een verantwoordelijkheid zeg. Het gaat immers niet enkel om land teruggave bijvoorbeeld.

Ik heb de Land Back Movement op de voet gevolgd. Zou er overeenkomsten zijn met de Afrikaanse herstelbeweging? Esther vertelde: "wij hebben de slogan "land teruggave" niet bedacht. Maar land is essentieel voor herstel. In elke beweging heb je fasen, en de fase waarin wij ons bevinden is de rematriëeringsfase."

Rematriëren is een proces van terugkeren naar land. Binnen de rematriatie is matria: de moeder. Het heilige terugbrengen naar Moeder. Ze is onderdeel van een internationaal grassroots netwerk van wetenschappers en activisten voor rematriatie en planet repair. En ze doet onderzoek hoe mensen van Afrikaanse afkomst hebben

getracht de band met Afrika te herstellen. Niet alleen mensen van Afrikaanse afkomst, buiten Afrika, maar ook in Afrika omdat kolonisatie hun nieuwe identiteiten en koloniaal burgerschap gaf. En dan hoor ik haar vuur, "Wij eisen Afrikaanse Inheemse identiteit op." Dit is zo'n ander geluid binnen herstel hoe ik het meestal hoor. Als we de processen van reparatie analyseren, wat zien we? Alleen financiële compensatie. Gaan we niet te snel als beweging? Moeten we niet meer aandacht besteden aan rematriatie? Ze kijkt mij aan en heeft enkele seconden nodig om goed haar zinnen te formuleren.

"Ja, volgens mij wel. We zijn wereldwijd niet voorbereid. Alle inheemse volkeren, zijn aan het herontdekken. Niet alleen voor verbinding met land, maar ook voor vormen van zelfbeschikking. We zijn bezig onze macht, die ons ontnomen is, terug te winnen. Dus als we nu onderhandelen over financiële compensatie, kan dit alleen tijdelijke herstelbetalingen zijn en zeker geen volledige. Geld is niet de enige indicator van hoe wij de waarde zien van verlies. Daarnaast, Europeanen stappen af van het bekende geldsysteem. Ze gaan over op digitale munt, cryptocurrency. Dus hoe gaan we dit in geld regelen, wetende dat geld een fictie is. Echte rijkdom is in mineralen en energiebronnen en multinationals zijn deze aan het stelen."

Ik denk aan hoe de klimaatcrisis vooral in het globale noorden wordt gepositioneerd. Esther zei terecht, en ik herken mij erin: we houden beiden niet van de term klimaatcrisis. In dit kader gaat herstel niet alleen over klimaat. Er is geen scheiding tussen natuurlijke hulpbronnen en mensen. Vanuit een inheems perspectief: Wij zijn natuur, wij komen voort uit de Aarde. Zelfs het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) heeft vastgesteld dat inheemse volkeren 80% van de werelds biodiversiteit beschermen. Er is een verband tussen inheemse volkeren en onze relatie met natuur en spirituele verbinding. Het is te makkelijk dat we praten over hulpbronnen en mensen vergeten. Waar je ecocide hebt, heb je genocide.

Er zijn inheemse volkeren die verdragen opnieuw integreren in hun argumentatie voor de terugvordering van soevereiniteit. Hoe zie jij dit proces? En doodlopende weg of een pad die we moeten lopen? Ze vertelt dat verdragen worden gesloten

door soevereine naties. Het primaire doel van het Afrikaanse Herstel is het herstellen van soevereiniteit. Het is zo dat wij soevereiniteit van andere inheemse volkeren erkennen.

“Maar helaas denken niet alle mensen van Afrikaanse afkomst hetzelfde zoals wij. De dominante stem probeert enkel gelijke rechten of mensenrechten te krijgen binnen landen waarnaar wij zijn verhandeld. Maar ze proberen niet hun Afrikaanse afkomst te herontdekken, naast de juridische processen. Dat is een gemiste kans. Je identiteit is zoveel meer dan enkel mensenrechten kaders. ”

En hoe zit het dan met bijvoorbeeld Suriname? Op 28 januari 2016 deed het Inter-Amerikaanse Hof voor de Rechten van de Mens uitspraak in de zaak van de Kaliña en Lokono Volkeren tegen Suriname. Zo beval het Hof garanties voor non-repetitie. Wat betekent garantie van niet-herhaling voor ons inheemse volkeren? Ze kijkt mij indringend aan.

“Machthebbers denken niet zoals wij, ze brengen vormen van transhumanisme en robotica, kunstmatige intelligentie. We willen een wereld van wereldwijde rechtvaardigheid en vrede. Maar dat is niet de wereld waarin we leven. Chief Dada was als hoofdspreker bij Indigenous Liberation. Maar hij had bescherming nodig. We moeten realistisch zijn over wat nodig is om ons te bevrijden. Op dit moment heb je de dreiging van een mogelijke nucleaire oorlog. We zullen helaas geen echte garanties hebben dat er geen herhaling komt, totdat we onze macht hebben hersteld.”

1492 is niet alleen belangrijk voor inheemse volkeren van Abya Yala, maar ook voor Afrikanen. Als Afrikanen verwijzen we naar de Maangamizi. Als we het hebben over inheemse bevrijding, is dat verbonden met Afrikaanse bevrijding. Toen ze dit zei, merkte ik een bepaalde sisterhood. Iets dat voorbij ons gaat.

“Als Afrikanen is het in ons belang dat de inheemse bevolking land en soevereiniteit terug krijgt, omdat de wereld dan voor ons allemaal veiliger is. Het is eveneens in ieders belang dat Afrika haar soevereiniteit terugkrijgt. Veel van grondstoffen komen uit Afrika. We kunnen ons geen wereld van rechtvaardigheid voorstellen zonder inheemse bevrijding. Ik zie het als een voorrecht om mensen te helpen in contact te komen met wie ze zijn. Ik ben een vertegenwoordiger van de oorspronkelijke Moeder. Ik heb me altijd voorgesteld dat ik een Moeder ben om kinderen te beschermen en te verdedigen zodat het leven doorgaat.”

Ik zie ineens haar moederlijke emoties naar voren komen. Het vuur dat ik zag op het podium komt dus echt ergens vandaan. Moederschap in de puurste vorm.

Interview:

Noor Blokhuis

'We zijn richting een ramp aan het rennen'

door Leander Vermaning

Noor Blokhuis is in het verleden jaren actief geweest binnen Dwars, de Groen Linkse jongeren en was al vroeg geïnteresseerd in de klimaatproblematiek en is nu klimaatactiviste. Momenteel is zij werkzaam bij Milieudefensie als jongeren- en community organisator voor het opbouwen van de groep jongeren, die samen binnen Milieu-Jong aan strategieën en campagnes werkt om de klimaatcrisis tegen te gaan, specifiek om grote bedrijven onder druk te zetten.

Noor is betrokken bij Indigenous Liberation Day vanaf de eerste editie, toen zij door Max de Ploeg, één van de oprichters van Stichting Aralez hierop werd gewezen in 2020. Zij is geboren in Hardingsveld-Giessendam, in Zuid-Holland. Door het werk van haar vader als Nederlands-Gereformeerde predikant, is zij verhuist naar Zalk,

Noor Blokhuis

een klein dorpje bij Zwolle met 800 inwoners, en daarna naar Schiedam. Nu woont zij met haar partner in Amsterdam.

Noor heeft in haar opvoeding veel bewondering en liefde voor de natuur meegekregen. Zij maakte zich op een gegeven moment druk over de verwoesting van natuurgebieden wereldwijd. Dat kwam voornamelijk door de media met beelden van omvallende bomen, het oerwoud dat in brand stond en vervuilde velden met olie en niet zozeer door onderwijs, waar de klimaatcrisis nauwelijks aandacht kreeg. Door Aralez leerde zij steeds meer over het uitroeien van volkeren, genocide en het verdrijven van mensen van hun land. Hierdoor zijn inheemse rechten een grotere motivatie geworden om zich in te zetten voor het klimaat.

Zij vertelt dat zij mede door haar betrokkenheid bij Aralez en door het bijwonen van ceremonies zich ervan bewust geworden is, dat zij heel weinig wist over haar eigen voorouders. In gesprekken met haar ouders ontdekte zij dat haar voorouderlijke lijnen tot heel lang terug gaan in Nederland. Zij zegt hierover: "Als je opgroeit in het land waar ook de geschiedenis van je ouders zit, ben je misschien veel minder op zoek naar je wortels. En ik realiseer me dat er ook een beetje schaamte bij mijzelf in zit, dat juist die christelijke witte lijn, dat ik die best wel ook confronterend vind. Dat ik bijvoorbeeld geen idee heb, hoe dat zat met mijn voorouders ten tijde van de slavernijgeschiedenis."

Door samen te werken met Aralez heeft Noor ervaren dat het binnen de klimaatbeweging een strijd kan zijn om het inheems perspectief een onderdeel te maken van het verhaal over klimaatverandering. Zij ziet inmiddels zelf inheemse volkeren als een cruciaal onderdeel van de oplossing van de klimaatcrisis.

De inheemsen hebben volgens haar eigenaarschap en leiderschap i.p.v. slachtofferschap – een hardnekkige beeldvorming nog steeds als het gaat om de discussie over klimaat. Gesprekken hierover binnen de klimaatbeweging en ook Milieudefensie gaan soms moeizaam. Dit komt misschien omdat het Nederlandse publiek niet alles gelijk begrijpt of omdat er al een dominant verhaal bestaat bijvoorbeeld over CO2 en de volgende generaties, volgens Noor. Zij zegt hierover: "Als je het maar blijft hebben over onze kinderen worden straks geraakt door de

klimaatcrisis, dan ontken je dus eigenlijk dat het nu al wereldwijd gebeurt. Sterker nog, dat dit een onderdeel van onze geschiedenis is, waar we zelf een rol in hebben gespeeld. En dat is best wel pijnlijk voor veel mensen om dit onder ogen te zien en dan is het verhaal over CO2 en stijgende zeespiegel en de toekomst toch wel veel behapbaarder voor mensen. Daar heb ik mij toch wel hard voor gemaakt om dat binnen de klimaatbeweging meer een centrale plek te geven. Of dat helemaal gelukt is weet ik niet, het is nu een onderdeel van het verhaal, maar het zou het vertrekpunt van ons verhaal moeten zijn." Zij stelt hardop de vraag: "Ga je binnen het systeem, binnen het westerse denken kleine aanpassingen doen om die grote ramp wat kleiner te maken of

ga je je hele wereldbeeld aanpassen omdat we het kennelijk tot nu toe verkeerd hebben gedaan, omdat we kennelijk tot nu toe schadelijk bezig zijn."

Noor vond Indigenous Liberation Day op 12 oktober heel bijzonder. Op de Dam verzamelden de mensen zich voor de solidariteitsmars en zij zette zich op deze dag in om de mensen in de stoet bij elkaar te houden herkenbaar aan haar groene hesje van Milieudefensie. Zij zag dat een heel grote groep meewandelde dwars door het centrum van Amsterdam, met mensen in kleurrijke traditionele kleding, die muziek maakten en vreedzaam protesteerden, men kon daar niet omheen. Er waren veel kinderen, en er was ook op ingezet om die vooraan te laten wandelen, dat gaf heel een bijzonder beeld. Zij was zich ook bewust van het intergenerationele denken door het vooraan wandelen van de kinderen, als leiders van de stoet. Het voelde als een groot contrast door met deze groep mensen te lopen tussen oude monumentale en koloniale gebouwen in Amsterdam.

Zij is zich ondertussen ook meer bewust geworden van het belang van het stilstaan bij 12 oktober 1492: "Ik moet eerlijk zeggen dat ik me voor die tijd niet goed bewust was dat dit nog gevierd wordt als Columbusdag, in die zin hebben we in Nederland twee dingen tegelijk te leren aan mensen, aan de ene kant dat Columbusdag bestaat en waarom dat echt niet meer kan en waarom wij daar een nieuwe dag van maken. Het is voor mij absoluut een heel belangrijk moment in de jaarkalender geworden, net als 1 juli Ketikoti, dit zijn twee momenten daar moeten we iets mee. Daar wil ik zelf bij stilstaan, maar ik vind ook als Milieudefensie, als klimaatbeweging, als rechtvaardigheidsbeweging in de breedste zin daar moeten we bij aanwezig zijn als plek van herdenking, bewustwording en ontmoeting. Het is een pijnlijke geschiedenis. Daarom voor mij extra mooi en ook helend om onderdeel aan 12 oktober te mogen zijn."

Tijdens een webinar georganiseerd door Aralez was een onderwerp de cosmovisie van de inheemsen. Noor heeft dit bijgewoond en noemt de inheemse kennis over onze plek op aarde als mens en hoe we ons verhouden tot het land waarop we wonen. "Wat ik de afgelopen jaren heb geleerd van het werken met Aralez, dat is een bepaalde 'humbleness' bescheidenheid van de mens in het geheel. Hoe het web van leven wordt gezien en de connecties tussen zowel verleden, heden, toekomst maar ook al het leven op aarde. Snappen dat je daar een schakeltje in bent en dat je al die andere elementen en levensvormen ook nodig hebt om zelf te kunnen overleven, dat is volgens mij totaal kapot gegaan in ons westerse, kapitalistische denken, dat zijn wij kwijt. Ik zie daar iets heel inspirerends en harmonieus in, waarvan ik denk, dat is een vorm van leven waarin de mens niet op zijn eigen eind afstormt. Want dat zijn we wel aan het doen, in deze westerse gedomineerde wereld, we zijn richting een ramp aan het rennen en we versnellen dat alleen maar. En daar is klimaat één onderdeel van, maar ook het hele kapitalisme gaat op zoveel niveaus mee. Dat heeft te maken met dat claimedrag en je plek niet kennen als mens. Het gebrek aan respect voor de omgeving waarin we wonen en daarmee ook voor onszelf."

Milieudefensie werd in 1971 opgericht als de Raad voor de Milieudefensie. De organisatie begon als een raad van verontruste wetenschappers als reactie op het rapport van de Club van Rome. In april 2019 heeft Milieudefensie, mede namens ruim 17.000 burgers en zes andere organisaties, Shell gedagvaard om het bedrijf te dwingen zich te houden aan de klimaatdoelen van Parijs. De rechtbank Den Haag heeft in 2021 uitspraak gedaan in deze zaak en hierbij Milieudefensie in het gelijk gesteld. Het is wereldwijd voor het eerst dat een oliebedrijf aansprakelijk is gesteld voor klimaatverandering. In 2022 vieren zij het 50-jarig bestaan van hun vereniging.

Indigenous Liberation Day ceremonie

Interview:

Cameahwait

Het sprookje van Columbus: 'mythe van de Ontdekking'

door Leander Vermaning

Cameahwait ('hij die niet loopt') is Shoshone van moeders kant en Lakota van vaders kant. De Shoshone en Lakota, oorspronkelijke bewoners van Noord-Amerika, zijn twee naties die een goede verstandhouding met elkaar hadden. De Lakota mannen kwamen bij de Shoshone buurten, omdat zij mooie vrouwen hadden. Hij is geboren op Turtle Island maar woont bijna zijn hele leven in Nederland. Lang voelde Cameahwait zich onbegrepen, tot hij een visioen kreeg waarbij hij de boodschap ontving, dat hij terug moest keren naar zijn roots. De verbinding met zijn voorouders begon door jarenlang onderzoek te doen. Na inmiddels 10 jaar research voor zijn aankomende boek, weet hij nu dat het zijn roeping is om het onrecht te bestrijden van de hedendaagse propaganda in geschiedenisboeken. Het onrecht van verkeerde en eenzijdige informatie over de 'ontdekking van de Amerika's'. Hij vertelt: "Een aantal jaar geleden wilde ik gaan uitzoeken wat er met onze volkeren is gebeurd en kwam er toen achter dat de informatie erg versplinterd is en bovendien vol propaganda staat. Mijn boek belooft een controversieel boek te worden, waar verzonnen sprookjes zoals dat van Columbus onderuit worden geschoffeld."

Cameahwait liep met zijn gezin en samen met andere Inheemsen mee tijdens de Indigenous Solidariteitmars op 12 oktober. Het voelde goed om samen te manifesteren. Hij vindt het alleen jammer dat de mars niet tot een massa mobilisatie heeft geleid, liever had hij gezien dat er minimaal tientallen duizenden mensen mee hadden gelopen. De missie van Cameahwait is de onwetendheid bestrijden

Cameahwait

over de onafgebroken historische en hedendaagse genocide tegen de autochtone volkeren van Amerika. "Hoe ik het zie is dat Europeanen zichzelf als beschaafd presenteren met hun verhaal over 'vooruitgangdenken' ten koste van elk ander levensorganisme, inclusief Moeder Aarde. Het Europese feodalisme, kolonisatie en kapitalisme heeft de klimaatcrisis veroorzaakt. De wereld moet zich realiseren dat niet het klimaat verandert maar dat Moeder Aarde wordt vermoord. Het wereldwijd uitroeien van inheemse volkeren en het bezet houden van gebieden en continenten, is de voortzetting van de Europese werkwijze in deze bezette gebieden. Dit heeft ervoor gezorgd dat onze aarde in onbalans is geraakt en ziek is geworden. Meestal horen we de geschiedenis waarin de ontdekkingsreiziger is geromantiseerd maar niks over de terroristische daden. Zij claimen de ontdekking van planten, dieren of medicijnen te hebben gedaan, maar vervolgens hebben ze complete volkeren uitgemoord."

Stilstaan bij een dag als 12 oktober 1492 vind Cameahwait van groot belang, omdat het een belangrijk moment van herdenken is. Europeanen hebben hun eigen nationale dodenherdenking. Maar 12 oktober symboliseert een dag van overlevenden van de meest massale daad van genocide in de geschiedenis van de mensheid. Het is niet alleen herdenken, maar ook rouwen over het verleden. In zijn lezing neemt hij het publiek mee vanaf het moment dat Columbus voet aan wal zette op het eiland Ayiti in de Caraïbische zee, het huidige Haïti en Dominicaanse Republiek. Het moment dat de inheemse bevolking van de Amerika's werd geconfronteerd met de zogenaamde 'Ontdekkers' die alleen uit waren op het verkrijgen van land, goud en zilver. "Wat ik vooral ook wil aantonen, is dat in elk van de bezette gebieden, die in de huidige wereld zijn erkend als natiestaten, de autochtone volkeren veelal geen grondwettelijke erkenning krijgen en hun mensenrechten en Inheemse rechten onvoldoende worden gerespecteerd. En dat dit alles begon met de katholieke doctrine van Ontdekking met daarin de instructies voor ontdekking vastgelegd, namelijk: 'afhankelijk maken', 'afpakken van land en manier van leven' en 'opsluiten in concentratiekampen'."

Ter illustratie: Uitlichting van Bartholomew de las Casas (1552) dagboek en bijbehorende gravure.

"They would cut an Indian's hands and leave them dangling by a shred of skin ... [and] they would test their swords and their manly strength on captured Indians and place bets on the slicing off of heads or cutting of bodies in half with one blow. ... [One] cruel captain traveled over many leagues, capturing all the Indians he could find. Since the Indians would not tell him who their new lord was, he cut off the hands of some and threw others to the dogs, and thus they were torn to pieces."

1552 door Bartolomé de las Casas

Ter illustratie: Culturele assimilatie campagnes door de overheid, duizenden Native Amerikaanse kinderen werden gedwongen geplaatst in internaten. Bron: pparihar.com

Er zijn nog vele mensen die de misdaden van de Kerk ontkennen. De Kerk die letterlijk elke uithoek van de aarde inclusief Europa is binnengevallen en zich land en rijkdommen hebben toegeëigend. Weinigen leggen de link tussen de Kerk en de genocide van Inheemse gemeenschappen. Deze wrede geschiedenis leidde tot de aanklacht

van Esther Stanford-Xoxei tijdens de 1492 People's Tribunal. In haar speech tijdens het Tribunaal deed zij de aanklacht namens de inheemse gemeenschappen en namens andere slachtoffers van dit instituut. De aanklacht omvatte o.a. misbruik, genocide en gedwongen assimilatie. Dit is terug te zien in het verhaal van Cameahwait. Zijn lezing over de Amerikaanse Holocaust besteedt er veel tijd aan om het onrecht wat heeft plaatsgevonden goed uiteen te zetten. Er komen tal van gruwelijkheden die de voorouders is aangedaan naar voren, citaten uit historische geschriften worden aangehaald en recente verhalen worden gedeeld over misdaden binnen reservaten - concentratiekampen - en kostscholen. Cameahwait besluit met de woorden: "Mensen vinden mijn lezing vaak heftig en moeten het vaak even laten bezinken, in mijn boek staan nog veel meer feiten welke de huidige wereld getracht heeft te verhullen." Het is een schokkend, maar noodzakelijk verhaal om het beeld compleet te maken van onze geschiedenis. Met het boek en de lezing wil Cameahwait mensen anders laten denken over de ontdekking in het Caribisch gebied, Zuid-Amerika, Midden-Amerika en Noord-Amerika.

Whipala cultuur & wortels

Interview:

Roberto Callisaya Hilara

**'De cultuur en wortels mogen niet
vergeten worden,
dat is de ziel van de bevolking'**

door Leander Vermaning

De Aymara zijn 1 van de 36 inheemse gemeenschappen in Bolivia, die pas sinds het aantreden in 2006 van president Evo Morales - zelf afkomstig van de Aymara - werden erkend in de grondwet. Vanaf deze grondwetswijziging (2009) kregen de Aymara en andere inheemse volkeren het recht op het behoud van hun taal, cultuur, traditionele geneeskunde en rechtssysteem. In november 2019 vond een staatsgreep plaats, Morales nam ontslag en ontvluchtte het land, de rechtse elite nam toen de macht over en discriminatie van de inheemse gemeenschappen nam weer toe.

Roberto Callisaya komt oorspronkelijk uit Bolivia van de Aymara inheemse gemeenschap. Zij komen voor in Noord-Chili, deel Peru, Noord-Argentinië, rondom het Titica-meer. Roberto was 14 jaar toen hij verhuisde vanuit het Andesgebergte,

Roberto Callisaya

waar zijn geboortedorp San Jose de Chipo ligt, naar de stad La Paz om daar verder onderwijs te volgen en heeft vervolgens gereisd door heel Latijns-Amerika, Zuid- en Noord-Amerika en Europa als muzikant, waar hij zich uiteindelijk gevestigd heeft in Nederland. Hier woont hij nu al ongeveer 30 jaar. Hij is altijd bezig geweest met zijn cultuur en leerde van jongs af aan muziek maken.

Roberto heeft jaren gewerkt met kinderen op scholen en gaf workshops in het kindermuseum van het Tropenmuseum en het Volkenkundig museum in Leiden. Recentelijk deelde hij een verhaal over de Condor i.v.m. de expositie in Leiden over dieren. Kinderen maken tijdens zijn workshops kennis met de muziek en instrumenten van de Aymara. Hij neemt al zijn instrumenten en spullen mee naar scholen en bouwt dan een heel Hoogland om de kinderen mee te nemen naar het land waar hij vandaan komt. Met kinderen werken vindt hij prachtig, omdat ze nog voor alles openstaan. Hij vertelt: "In mijn land zijn de bergen hoger dan de wolken", en dan geloven ze jou. Ik vertel hun altijd over de natuur, hier in Nederland weten ze daar niet veel over. Ik leer hun altijd iets over goed leven, over onze horizontale levensvisie waarin iedereen – mens, dier en plant -in harmonie met elkaar leeft en dan ben jij ook gelukkig. Dat wil ik hen doorgeven. Ik vertel hen over de wind en dan pak ik mijn panfluit. Ze gaan daarna ook dansen, daarin leer je geven en nemen. Volwassenen denken en kijken anders, zij zijn kritisch. Ze willen soms wel meer weten, maar niet iedereen is geïnteresseerd."

Roberto voert sociaal-maatschappelijke projecten uit in zijn dorp, zo heeft hij al schoolspullen gebracht voor kinderen van 10 dorpen, waskommen voor de vrouwen om kleren te wassen, zonnepanelen voor scholen, watervoorziening voor hygiënisch drinkwater en een nieuwe weg laten aanleggen zodat de reistijd aanzienlijk is verkort. Daarnaast heeft zich bezig gehouden met overdracht van de Aymara cultuur, de traditionele muziek en dans. Met steun van de Nederlandse overheid heeft hij samengewerkt aan een project genaamd Tierra Espiritual, dit is een theater, dans- en muziekproject waarbij oude inheemse tradities en rituelen weer een betekenisvolle plek krijgen bij jong en oud. Via dit project wilt hij kennis teruggeven. De ouderen vertellen over instrumenten aan jongeren. "In het begin waren de kinderen afstandelijk en langzamerhand werden zij fanatiek en zijn ze weer trots op hun eigen cultuur. Nu kennen zij de verhalen over de natuur en Pachamama. Ik ga regelmatig terug naar Bolivia, dan ben ik altijd bezig met workshops of op kom ik op de televisie. De ministerie van Cultuur erkend mij en neemt mij als voorbeeld. Ik ben altijd welkom in mijn dorp en dan hebben wij feest met muziek."

Muziek is leven, vertelt Roberto. Hij componeert eigen muziek en geeft deze ook uit via cd's en dvd's en werkte mee aan de documentaire 'Amsterdam Global Village' (1996) gemaakt door Johan van der Keuken en er is een heel leuk filmpje van Klokhuis over Bolivia met Roberto in de hoofdrol. Thuis heeft Roberto 1000 soorten instrumenten meegenomen van zijn land en hij bezit ook veel traditionele kleding voor workshops. Hij maakt zelf bamboefluiten en vertelt hierover dat de muziek die hiermee gemaakt wordt, te maken heeft met de landbouw en seizoenen. Elke maand en elke gelegenheid heeft zijn eigen instrument.

Naast muzikant werkt hij ook als kok in het hartje van het centrum van Amsterdam, in de Jordaan. De ene dag werkt hij met zijn handen en de andere dag met muziek. "Ik maak zelf mijn fluiten, ik bespeel bijvoorbeeld de wereldtaal panfluit, die heeft twee kanten. Panfluit komt oorspronkelijk uit Roemenië en Griekenland, dat is

1 fluit. Onze fluit bestaat uit twee fluiten, een vrouwelijke kant en een mannelijke. Maar het kunnen ook zusjes zijn of broertjes. Deze wereldtaal panfluit heet ziku in Aymara (in het Spaans sapoña), de twee delen heeft ieder zijn eigen noten dat je samenweeft tijdens het bespelen. Het is net als praten, het is een conversatie. Iedereen mag dit instrument bespelen, man en vrouw." De kolonisatoren hebben veel van de Aymara cultuur vernietigd. De vrouwen mochten de panfluit niet meer bespelen. Traditionele danskleding werd verbrand, want hierin zat de duivel. Aymara is een heel oude taal, maar het is geen geschreven taal en bestaat

uit symbolen. Er is niet zoveel kennis meer over van deze taal. Dat was dan ook de persoonlijke drijfveer om mee te doen aan Tierra Espiritual en de kennis die Roberto in de loop van de jaren heeft opgedaan weer terug te brengen naar daar waar hij vandaag komt. "De cultuur en wortels mogen niet vergeten worden, dat is de ziel van de bevolking. En de muziek bevat kennis over leven en dood, over rituelen als zaaien en oogsten, over Pachamama."

In Latijns-Amerika vieren de mensen in de stad feest op 12 oktober, dat is de zogenaamde Dia de la Raza, dag van de goede ontdekking. Roberto: "Maar de mensen beseffen niet dat mijn broeders en zusters van heel Abya Yala zijn gemarteld en gedood, meer dan 50 miljoen mensen." Daarom was Roberto aanwezig tijdens Indigenous Liberation Day: "Het is het mijn plicht om op te staan en te laten weten dat het geen dag is om feest te vieren, maar een zwarte dag is voor alle inheemse gemeenschappen. Ik sta daar met veel kracht." Hij vindt dat 12 oktober 1492 niet vergeten mag worden. "De inheemsen zorgen voor Pachamama, voor de natuur, rivieren, meren, de Amazone. Het gaat niet goed in de wereld, omdat het alleen maar draait om geld en luxe. Pachamama is moe. Op een gegeven moment hebben wij geen eten meer, geen water meer. En het wordt ook warmer, in mijn dorp was het niet zo warm niet zo koud en bepaalde producten groeiden niet. Nu groeien er wel bepaalde gewassen die komen uit warme gebieden, en er verschijnen gevaarlijke dieren. De mensen leven van de bronnen in de bergen, maar nu droogt het water uit. De melk van Pachamama droogt uit, dan kunnen wij niet meer hier leven."

Column:

Martha Sabajo

voorzitter Stichting Wasjikwa

12 oktober heb ik meegelopen met de Indigenous Liberation protestmars. Toen ik met mijn dochter en kleindochter bezig was met de voorbereiding van deze dag besepte ik nog niet zo wat die dag zou brengen! Leander vertelde dat zij een kartonnen kerk (pinata) had gemaakt. Ik heb mij suf gepiekerd, wat ik zou gaan maken als ik meeding. Vol verwachting ben ik erheen gegaan. Een ieder begon met afmaken van datgene wat hij of zij al had gemaakt. Ik begon met mijn kleindochter de kerk te versieren en het was heel leuk om te doen. Elke keer kreeg ik een compliment van mijn kleindochter dat ik het goed deed. Ik heb mij echt vermaakt en ik zat in een goede flow met mijn kleindochter. Achteraf had mijn spirit al in mij oor gefluisterd dat ik niets hoefde te verzinnen, want alles is er al. Je hoeft alleen maar te helpen. Het resultaat was 12 oktober goed te zien.

De lezing van Cameahwait op dinsdag 4 oktober was voor mij een grote shock. Het werd mij duidelijk dat de inheemsen niet als mensen werden gezien, maar als wilden zonder cultuur. Alles afgemeten aan zogenaamde christelijke normen en waarden. Zij werden als uitschot en nutteloos volk uitgeroeid. Afschuwelijk!! De lezing werd heel beeldend gebracht en het maakte veel emotie los wat er met mijn volk is gebeurd van toen tot heden!!! De geschiedenis is iets wat niet verstopt mag worden. Ik voelde dat de geest uit de fles was en niet meer teruggestopt kan worden.

Martha Sabajo

foto: Alisha van Meer

De dag van 12 oktober brak aan en toevallig is dat de verjaardag van mijn man. Wij hebben samen besloten om toch deze belangrijke demonstratie mee te lopen.

Aangekomen op de Dam zag ik mij dochter en kleinzoon. De begeleiding van de demonstratie waren de mensen, die waren te herkennen aan hun groene hesjes en een paar politiemensen. Ik kreeg een maraka van mijn dochter. Ik had mijn eigen muziekinstrument niet meegebracht, ook dit was geregeld door het grote geheel die mij draagt op deze wereld.

De kinderen werden gevraagd om voorop te lopen, zij gaven gehoor aan deze oproep zonder vragen te stellen, dit vond ik al zo bijzonder.

Automatisch liep ik met mijn dochter mee die op haar haar trommel speelde en ik begon met mij maraka muziek te maken. Vanaf de Dam heb ik gespeeld tot aankomst op de Kop van het Java-eiland. Ik heb artrose aan mij schouders, maar ondanks dit ongemak heb ik helemaal niks gevoeld, het ging helemaal vanzelf. Ik beseft hoe intens de mars was. Er zat zoveel pijn en verdriet in de mars. Het gaat zoveel jaren terug en nu ben ik persoonlijk betrokken bij deze grote geschiedenis van mijn voorouders. Zo nietig en toch heel groot.

Ik gaf mij geheel over aan mijn spirit, die mij begeleidde. Ik voelde dat ik bij de kinderen moest blijven, hun weg mag niet besmeurd worden met de zware energie. Ik zag de kinderen onbezonnen voor mij lopen van geen kwaad bewust!!! Ze spraken met elkaar en maakten grapjes. De groep die achter ons liep, maakten muziek. De dames zongen zo mooi en het voelde goed. Mijn benen gingen een klein beetje meeswingen ook andere medewandelaars hun benen swingden mee. Wij werden bewonderd door de omstanders. Ik merkte dat het zo gewoon voelde alsof ik al meerdere keren had mee had gelopen. Wij werden gesteund door onze voorouders, zij zijn trots op ons en steunen onze actie. De weergoden waren ons goed gezind, het bleef droog en de zon zorgde voor een aangename temperatuur.

Er zijn twee opmerkingen van mijn kant: Er kwamen opeens twee mensen tussen mij en mijn dochter en de kinderen lopen met een grote demonstratiedoek. Ik voelde dit als een blokkade voor het grote geheel. De energie was opeens zo zwaar en was niet meer te herstellen. Deze actie haalden de kinderen volledig uit beeld, dus zij werden onzichtbaar als leiders van de stoet. Gelukkig is de energie van de jeugd zo zuiver waardoor zij het konden dragen. Onze kinderen zijn de toekomst laten wij hiervan bewust zijn en ervoor zorgen dat ze beschermd worden tegen onze zwarte verleden.

Tijdens het Tribunaal was de rechter niet overtuigend in zijn rol! Gezien de aanklachten werd er wel meer verwacht van deze persoon. De rechter is niet zomaar iemand!!!!

De demonstratie was goed doorgenomen door de organisatie en begeleid door de politie van de gemeente Amsterdam. Ik heb als mens deze demonstratie als een grote eer ervaren. Het was een ware protest over het zwarte verleden.

Martha Sabajo

Indigenous Liberation Day protestmars

Indigenous Liberation Day festival met panels, workshops en culturele optredens

Indigenous Liberation Day dansoptreden van Kuryzara

Indigenous Liberation Day muziekoptreden cultuurgroep Wayamu Woreyan